

sulanma oluyorsa, lensleri çıkartın ve hemen doktora başvurun.

Soru: Contact lenslerle ilgili ne gibi gelişmeler görüyorsunuz?

Cevap: Çifti 140 Sterling tutarında olmak üzere geliştirilmiş yumuşak silikon lüstik lensler satışa çıkartılmıştır. Hava lüstik içinden geçtiği için bu lensler gözün "teneffüs etmesini" mümkün kılar.

Bunu izleyecek olan yenilik, her birkaç ayda bir kaldırılıp atılacak yumuşak lenslerdir. Basınç altında likit materyalden hemen takılabilecek lensler yapabilmek en son teknik ile de hem şekil-

lendirmeye ve cilalama işlemleri son bulmakta hem de fiyat birkaç 'pence'ye düşmektedir. Böylece lens kullananlar bilgisayarlı otomatik gözölçen aletlerden alacakları reçeteyi gözlükçüye götürüp istedikleri şekilde bir düzine lens satın alabileceklerdir.

Bir kimsenin görüşünü düzeltmek için o kimsenin "burnunu kısıran, kulaklarını saran" şeyden daha iyi bir yol bulunması gerektiğini yazan göz doktorundan bu yana epey yol katetmiş bulunduğumuzdan kuşku yok.

**READER'S DIGEST'den
Çeviren: Ruhsar KANSU**

Bilgisayar Dünyasından:

GÖRDÜĞÜ YÜZÜ HIÇ UNUTMAYAN BİLGİSAYAR

Celme BULCA

Pek çoğumuz belleğimizin gücünü kanıtlayabilmek için şöyle deriz: "Ben bir gördüğüm şeyi bir daha hiç unutmam, nerde tekrar görsem hemen anımsarım". Aslında zaman boyutu göz önüne alındığında en güçlü bellekler için dahi bu olanaksızdır, hiç kuşkusuz. Ama, şimdi size tanıtmaya çalışacağımız bilgisayar için bu böyle değil. Bu makine gördüğü bir yüzü hiç unutmuyor ve tekrar görünce hemen anımsıyor. Evet, Amerika Birleşik Devletleri'nde Case Western University'deki bilgisayar uzmanları altı aylık bir çalışma sonunda ellerindeki bilgisayarda böyle bir program geliştirmeyi başarmışlar. Bilgisayarın belleğinde insan yüzünün önceden saptanan ayrıntılı özellikleri saklanıyor, sonra da, istendiğinde bilgisayar saklamış olduğu bu yüz tanımları arasından, kendisine verilene en uygun olanı bulup çıkarabiliyor (1).

Projenin ilk aşamasında şöyle bir yöntem uygulanmış: Kişilere portreler gösterilerek, bu portrelerdeki yüz özelliklerini önceden saptanan bir listeye uygun olarak belirlemeleri istenmiş. Sonra da bu belirlenen özellikler yüz tanımları olarak bilgisayarın belleğine geçirilmiş. Uygulanan ikinci aşamada ise, insan yüzünün fotoğrafından alınan profil özellikleri bir ressam tarafından kâğıda aktarılarak, bu kâğıtların optik tarayıcı kullanılmak suretiyle bilgisayarın belleğine geçirilmesi sağlanmış. Bu suretle bilgisayarın belleğinde tanımlanmış yüzler arasından, örneğin belirli bir tanıma en uygun olanları veya

farklı olanları bulup çıkarabilmesi mümkün oluyormuş.

Bu ilginç projeyi yöneten Biomedikal Mühendislik Departmanından Profesör Leon Harmon, amaçlarının otomatik personel tanıma olduğunu söylüyor. Örneğin, çok sayıda işçi çalıştıran bir fabrikada, ya da belirli kişilerin girip çıkabildiği bir kuruluşta, personelin hüviyet kartı göstermesizin yalnızca yüz özellikleri kullanılarak bilgisayarca tanınabilmesi amaçlanıyor. Ancak bunun için makinenin "cisimleri görebilme" yeteneğinin hızlı ve kullanılabilir bir duruma getirilmesi ve bilgi bankalarında saklanan özelliklerin yeterince doğru ve işe yarar bir biçimde yorumlanabilmesi gerekiyor. Bu hatırı sayılır sorunlar çözülebildiği takdirde, gün gelip bilgisayarın fabrikalarda ya da güvenliği önemli kuruluşlarda kapılarda görevli kişilere büyük çapta yardımcı bulunacağı, hatta onların yerlerini alacağı düşünülebilir.

Bilgisayar Orman Yangınlarını Önlemede Yardımcı Oluyor

Orman yangınlarının özellikle yaz aylarında Türkiye için büyük bir sorun oluşturduğu herkesçe biliniyor. Orman alanlarının birinde birdenbire patlak veren bir yangın büyük çabalar sonucu kontrol altına alınırken bu sefer başka bir yerde yeni bir yangın çıkar. Acaba bu yangınların nerelerde çıkabileceği önceden yaklaşık olarak tahmin edilip önlem alınamaz mı? İşte dünyanın

oldukça geniş orman alanlarına sahip bir bölgeyi olan Kanada'nın Ontario kesiminde bu konuda yoğun çalışmalar yapılmaktadır (1). Bu çalışmalarda da bilgisayarlar her zaman olduğu gibi insanlara en büyük desteği sağlamaktadırlar.

Her gün, hava raporlarından alınan gerekli bilgiler bilgisayara verilmektedir. Bilgisayar bu durumda çıkabilecek yangınların nasıl bir seyir izleyeceklerini, söndürme çalışmalarına karşı nasıl bir tepki gösterebileceklerini bildirmektedir. Bilgisayar ayrıca gelecek 24 saat içinde nerelerde yangın çıkabileceğine dair oldukça isabetli tahminler vermekte ve bu bölgelere ne kadar insan gücü, uçak ve gerekli donanım sevk edilmesi gerektiğini belirlemektedir. Orman yangınlarının pek çoğuna insanların neden olduğu bilinmektedir. Bilgisayar meteorolojik etkenlerin yanı sıra insan davranışları hakkında da geniş bilgi verilmektedir. Bu bilgilerle dayanan bilgisayar, gerekli yorumlamaları yaparak oldukça güvenilir ölçüde tahminler yapmakta ve her bölge için kaç tane ve nerelerde orman yangını çıkabileceğini bildirmektedir. Bu durumda da gerekli önlemlerin alınması çok daha hızlı ve ucuz olmaktadır. Ontario'da uygulanan bu yöntem o denli başarılı olmuştur ki, 1967'de Ontario'da 356 tane yangın gözetleme kulesi varken şimdi bunların sayısı 8'e düşmüştür. Ayrıca geliştirilen başka bir program sayesinde de, gelecek 24 saatte çıkabilecek orman yangınlarının yerleri bilgisayara verildiğinde, bunları gözlemek için gerekli uçuşların nasıl yapılması gerektiği öğrenilebilmektedir. Böylece de, büyük ölçüde yakıt ve zaman tasarrufu sağlanmakta ve yangınlar süratle bulunabilmektedir. Ontario Yerel Doğal Kaynaklar Bakanlığı uzmanları şimdi de, çıkan herhangi bir yangının özel

olarak seyri hakkında tahminler yaparak söndürme ekiplerine anında yardımcı olabilecek bir sistem geliştirmeye çalışmaktadırlar.

Konuşan Bilgisayarları Görebilecek miyiz?

Tıpkı kurgu-bilim romanlarında olduğu gibi bilgisayarlarla karşılıklı konuşarak anlaşabileceğimiz günleri görebilecek miyiz? Amerika Birleşik Devletleri'nde Utah Üniversitesi araştırmacılarından bir ekip bu konuyu aydınlatmaya çalışıyor. Bilgisayara bir şeyler söylendiği zaman ortaya çıkan en büyük sorun geri plandaki seslerdir. Bulunduğunuz yerde bir an durup çevrenizi dinleyin, geri plandaki sesleri hemen farkedersiniz. Belki bir otomobil gürültüsü, belki yüksek sesle konuşan birisinin sesi, belki de bir havalandırma cihazının vınlaması kulağınıza gelir. Bilgisayar için ise güçlük kendisine hitap eden sesi bu geri plandaki seslerden ayırt edebilmektir. Çalışmalar bu amaca yönelik olarak sürdürülmektedir. Şimdiye kadar bilgisayara hitap etmek konusunda bazı adımlar atılmıştır. Ancak bu yalnızca gayet sessiz laboratuvar ortamlarında denenebilmiştir. Utah Üniversitesi'ndeki bilim adamları işte bu engeli aşmaya çalışmaktadırlar. Onların deyimi ile "Bir ev mutfağı veya bir helikopterin pilot mahalli gibi gürültülü ortamlarda bile bilgisayar söylenenleri anlayabilmelidir" (2).

Hedefe ulaşılacaktır kuşkusuz. Ama bugünkü nesil bunu görebilecek midir? Hayır, ya da evet ama yalnızca ufukta!

FAYDALANILAN KAYNAKLAR:

- (1) Computers and People, Volume 25, No. 9.
- (2) Computers and People, Volume 26, No. 2.

• İki adam bir gazinoda masa başında oturuyorlardı.

Biri ötekine sordu:

— **Sen İngilizleri sever misin?**

— **Hayır, dedi öteki.**

— **Ya Almanları?**

— **Hayır.**

— **Rusları?**

— **Hayır.**

— **Peki sen kimi seversin?**

— **Yalnız dostlarımı.**

Louis BROMFIELD
The Rains Came'den